

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi jätehuoltolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on tehdä jätehuoltolakiin vesi- ja ympäristöhallinnon järjestämisestä johtuvat muutokset, yksinkertaistaa jätehuoltoon liittyvää hallinnollista menettelyä, tehostaa ongelmajätehuoltoa ja eräin paikoin täsmentää lakia siitä saatujen kokemusten edellyttämällä tavalla.

Vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun, loka-kuun alussa 1986 voimaan tulleen lain mukaan vesi- ja ympäristöhallinnon tehtäviin kuuluu sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään osallistua muun muassa jätehuollon järjestämiseen. Paitsi tutkimustehtäviä ja työvirastolle kuuluvia tehtäviä ehdotetaan, että vesi- ja ympäristöhallinto osaltaan seuraisi ja tarkastaisi jätteiden käsittelypaikkojen, erityisesti kaatopaikkojen, hoitamista ei vain vesilain nojalla kuten nykyisin, vaan myös jätehuoltolain nojalla. Lääninhallituksilla olisi oikeus saada vesi- ja ympäristöpiireiltä virka-apua jätehuoltolain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi.

Jätehuoltolaissa nykyisin säädettyä velvollisuutta tehdä jätehuoltosuunnitelma ehdotetaan lievennettäväksi sellaisissa tapauksissa, joissa jätettä ei synny kiinteistöllä jatkuvasti, säännöllisesti tai toistuvasti, vaan ainoastaan poikkeuksellisesti tai tilapäisesti. Tällöin riittäisi esityksen mukaan ilmoituksen tekeminen asiasta. Velvollisuutta tehdä tarkistettu jätehuoltosuunnitelma ja oikeutta asettaa ongelmajätteiden käsittelyluvan

soveltamisalaa koskevia rajoituksia ehdotetaan täsmennettäväksi.

Valtioneuvosto saisi nykyistä laajemmat valtuudet torjua ennakolta ongelmajätteistä aiheutuvia haittoja antamalla määräyksiä tuotteiden ja jätteiden merkitsemisestä tai palautusmaksusta. Myös voimassa olevia edellytyksiä, joilla valtioneuvosto voi rajoittaa tällaisen tuotteen valmistusta, maahantuontia tai käyttöä taikka kieltää sen, täsmennettäisiin nykyisestäään.

Ongelmajätteiden tuontia ja vientiä koskeva nykyinen ilmoitusmenettely laajennettaisiin koskemaan kauttakuljetuksia. Samalla tiukennettaisiin tuonnin ja viennin hyväksymisen edellytyksiä sekä täsmennettäisiin ongelmajätteiden tuottajan vastuuta kansainvälisissä kuljetuksissa.

Roskaamiskielto laajennettaisiin koskemaan käytöstä poistettuja esineitä ja aineita.

Hallinnollisen työn keventämiseksi ja jätehuollon järjestämisen joustavuuden lisäämiseksi valtioneuvostolle annettaisiin mahdollisuus yksittäisen jätelajin osalta myöntää yleinen poikkeus eräistä jätehuoltolain edellyttämistä hallinto- ja muista menettelyistä, jos jätteelle voidaan järjestää valtioneuvoston määräämällä muulla tavalla lain vaatimukset täyttävä jätehuolto.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutostarpeet

Jätehuoltolaki (673/78) ja -asetus (307/79) tulivat eräin poikkeuksin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1979. Vähän myöhemmin annettiin jätehuoltolain nojalla sisäasiainministeriön päätökset ongelmajätteistä (576/79) ja kiinteistön jätehuollon järjestämisestä koskevista suunnitelmista (577/79), jotka tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1979. Jätehuoltolakia ja -asetusta muutettiin helmikuussa 1981 sisällyttämällä niihin ongelmajätteitä koskevat säännökset. Nämä muutokset (117/81 ja 118/81) tulivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1981. Jätehuoltolakia on lisäksi muutettu pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annetun lain (253/85) ja kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/86) säätämisen yhteydessä. Nämä muutokset (254/85 ja 65/86) koskivat lähinnä jätehuollon hallinnon uudelleen järjestämistä. Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain yhteydessä tehdyt muutokset tulivat voimaan 1 päivänä lokakuuta 1986. Nykyisessä muodossaan jätehuoltolaki sääntelee jätehuollon varsin kattavasti ja lakia voidaan pitää perusperiaatteiltaan hyvänä.

Jätehuoltolain toimeenpanon toteutumista koskevien seurantaselvitysten ja viranomais toiminnassa saatujen kokemusten perusteella samoin kuin muuttuneiden olosuhteiden johdosta on kuitenkin tullut esiin tarpeita, joiden takia jätehuoltolakia olisi eräiltä osin muutettava ja täsmennettävä. Muutostarpeita ovat aiheuttaneet erityisesti Ekokem Oy Ab:n ongelmajätelaitoksen toiminnan alkaminen vuonna 1984, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n vuonna 1984 hyväksymä ongelmajätteiden rajojen yli tapahtuvia kuljetuksia koskeva päätös ja suositus (C(83)180(Final)), Itämeren alueen merialueen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen (SopS 12/80) 13 artiklan b kohdan nojalla vuonna 1985 annetut suositukset elohopea-, kadmium- ja PCB-päästöjen vähentämisestä, PCB-toimikunnan (komiteanmietintö 1983:47) ja ympäristönsuojeluneuvoston vuonna

1984 tekemät ehdotukset sekä vesi- ja ympäristöhallinnon uudistaminen (laki vesi- ja ympäristöhallinnosta; 24/86).

Edellä tarkoitettujen muutostarpeiden selvittämiseksi ja huomioon ottamiseksi ympäristöministeriö asetti maaliskuussa 1985 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset jätehuoltolakiin ja -asetukseen sekä lain nojalla annettuihin sisäasiainministeriön päätöksiin tehtäviksi muutoksiksi. Työryhmässä olivat edustettuina ympäristöhallinnon ja vesihallinnon lisäksi kuntien ja teollisuuden keskusjärjestöt. Esillä oleva lakiehdotus perustuu työryhmän mietintöön ja siitä saatuihin lausuntoihin. Lausunnot hankittiin ehdotusten kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, keskusvirastoilta, ympäristönsuojeluneuvostolta ja jätehuollon neuvottelukunnalta, väliportaanhallinnon viranomaisilta, kuntien, teollisuuden, kaupan, maatalouden ja työntekijäin keskusjärjestöiltä sekä luonnonsuojelujärjestöiltä. Lausuntojen perusteella ehdotuksesta poistettiin säännösehdotukset, jotka koskivat vesi- ja ympäristöpiireille annettavia alueellisen ongelmajätehuollon järjestämistä koskevia tehtäviä.

2. Ehdotetut muutokset ja niiden perustelut

2.1 Jätehuollon hallinto (8 a § ja 42 § 2 mom.)

Jätehuoltolain 8 §:n mukaan jätehuollon hallinto on kolmitasoinen: ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle, ohjaus ja valvonta väliportaantasolla lääninhallitukselle ja yleinen huolenpito jätehuollon järjestämisestä ja valvonnasta kunnalle. Valvontatehtävä kunnassa kuuluu ympäristönsuojelulautakunnalle, mutta järjestämistehtävän hallinnon kunta voi järjestää haluamallaan tavalla.

Jätehuollon kolmitasoinen hallinto on osoittautunut hallinnollisesti selkeäksi ja toimivaksi ratkaisuksi, joten sen sisäisen toimivallan jaon muuttamiseen ei ole tarvetta. Hallinnon voimavarat ovat kuitenkin tehtävien määrään nähden

vähäiset. Vesi- ja ympäristöhallinnon siirtyminen 1 päivästä lokakuuta 1986 lukien ympäristöministeriön alaisuuteen mahdollistaisi jätehuollon hallinnon vahvistamisen, jos joitakin jätehuoltoon kuuluvia tehtäviä annettaisiin vesi- ja ympäristöhallinnon suoritettaviksi.

Vesi- ja ympäristöhallinto valvoo vesilain (264/61) nojalla jätteiden käsittelypaikkoja lähinnä vesiensuojelun kannalta. Valvonta kohdistuu erityisesti kaatopaikkojen aiheuttamaan vaaraan pohja- ja pintavesien mahdollisesta pilaantumisesta. Esityksessä ehdotetaan, että vesi- ja ympäristöhallinnon tulisi osaltaan seurata ja tarkastaa jätteiden käsittelypaikkojen hoitoa myös jätehuoltolain nojalla. Jätteiden käsittelypaikoilla tarkoitettaisiin tässä ei vain yleisiä, vaan myös muita käsittelypaikkoja. Jos vesi- ja ympäristöhallinto havaitsisi jätteiden käsittelypaikkojen hoitamisessa sellaisia puutteellisuksia tai laiminlyöntejä, että asia vaatisi jätehuoltolaissa tarkoitettuja viranomaistoimia, sen tulisi tehdä asiasta ilmoitus lääninhallitukselle. Lisäksi ehdotetaan, että ympäristöministeriö voisi määrätä vesi- ja ympäristöhallinnon suorittamaan myös muita jätehuollon seuranta-, tarkastus- ja asiantuntijatehtäviä. Tällaisia jätehuollon hallintoa tukevia, vesi- ja ympäristöhallinnolle sopivia tehtäviä ovat esimerkiksi tutkimus- ja selvitystehtävät, tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpitäminen, analyysipalvelujen antaminen sekä erilaiset käytännön työtehtävät, kuten esimerkiksi kaatopaikkojen perustamis- ja kunnostamistehtävät tai saastuneiden maa-alueiden puhdistamistehtävät. Ehdotettu uusi säännös otettaisiin jätehuoltolain jätehuollon hallintoa koskevaan 2 lukuun uudeksi 8 a §:ksi. Tästä myös seuraisi, että vesi- ja ympäristöhallinto saisi jätehuoltolakiin perustuvan tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden siten kuin siitä on säädetty 40 §:n 1 momentissa ja 41 §:ssä.

Lisäksi ehdotetaan, että lääninhallituksella olisi oikeus saada vesi- ja ympäristöpiiriltä tarpeellista virka-apua jätehuoltolain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi. Kysymykseen tulisivat muun muassa erilaisten näytteiden otto ja tutkimukset vesi- ja ympäristöpiirin toimivallan ja voimavarojen puitteissa. Tämän mahdollistamiseksi 42 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti.

2.2 Kiinteistön jätehuoltosuunnitelma ja ilmoitus sekä ongelmajätteiden käsittelylupa

(21 § 1 mom., 21 a §, 23 a § 2 mom. ja 40 §)

Niissä tapauksissa, joissa jätteiden käsittelyn järjestäminen 20 §:n mukaan kuuluu kiinteistön haltijalle ja kiinteistöllä syntyy tai siellä käsitellään muualla kuin asuinkiinteistöllä syntynyttä koostumukseltaan tuntematonta tai käsittelyn kannalta merkityksellisiltä ominaisuuksiltaan poikkeuksellista jätettä tai ongelmajätettä taikka poikkeuksellisen paljon muuta jätettä, toimintaa ohjataan yleensä jätehuoltolain 21 §:ssä tarkoitettuun kiinteistön jätehuollon järjestämisestä koskevin suunnitelmin (jätehuoltosuunnitelma), jotka kiinteistön haltijoiden on esitettävä tapauksen mukaan joko ympäristönsuojelulautakunnan tai lääninhallituksen hyväksyttäväksi.

Jätehuoltosuunnitelman ensisijaisena tarkoituksena on velvoittaa kiinteistön haltijat suunnittelemaan jätehuoltonsa lain 2 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten mukaisesti siten, että jätteet voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää ja ettei niistä aiheudu haittaa ympäristölle. Näissä suhteissa vallinneiden huomattavien epäkohtien poistamiseksi suunnitelman esittämisvelvollisuus säädettiin aikanaan varsin laajaksi ja sellaiseksi, että se koskee kiinteistön koko jätehuoltoa ja kaikkia jätteitä. Suunnitelman toissijaisena tarkoituksena on olla apuväline, jolla valvontaviranomainen voi tehokkaasti ohjata ja valvoa kiinteistön jätehuoltoa säädettyjen veloitteiden toteuttamiseksi.

Voimassa olevan lain mukaan on esitettävä tarkistettu suunnitelma, milloin jätteiden määrä tai koostumus muuttuu olennaisesti. Esittämismuutoksen velvollisuutta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tarkistettu jätehuoltosuunnitelma olisi esitettävä hyväksyttäväksi aina silloin kun kiinteistön jätehuolto muuttuu olennaisesti. Tällaisia tapauksia olisivat esimerkiksi jätteiden käsittelytavan tai -paikan muuttuminen. Esimerkiksi jätteiden määrän muuttuessa ei tarkistettua suunnitelmaa tarvitsisi esittää, ellei muutos olennaisesti vaikuttaisi jätehuollon käytännön järjestämiseen.

Jätehuoltosuunnitelman esittämisvelvollisuus ehdotetaan eräissä tapauksissa korvattavaksi ilmoitusvelvollisuudella. Tämä edellyttäisi 21 §:n 1 momentin muuttamista ja uuden 21 a §:n lisäämistä lakiin. Jätehuoltosuunnitelma on tarkoitettu lähinnä sellaisia tilanteita varten, joissa kiinteistöllä harjoitettavasta toiminnasta jatkuvasti

ti tai säännöllisesti syntyy jätteitä tai joissa kiinteistöllä käsitellään jätteitä. Siksi säännöstö muodostuu hallinnollisesti liian raskaaksi niissä tapauksissa, joissa jätettä syntyy vain ennalta-arvaamattomasti tai tilapäisesti onnettomuuden, tuotantohäiriön tai muun niihin rinnastettavan tilanteen taikka harvoin ja kertaluonteisen toimenpiteen johdosta. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi rakennusten purkaminen, PCB-kondensaattoreiden poistaminen käytöstä tai huoltoaseman bensiinisäiliöiden noin kymmenen vuoden välein toteutettava puhdistus. Suunnitelman esittämiselvollisuus korvattaisiin tällaisen jätteen osalta ilmoitusvelvollisuudella, jos kysymyksessä oleva jäte enintään lyhyen väliavarastoinnin jälkeen toimitettaisiin kiinteistöltä muualle käsiteltäväksi.

Kun onnettomuustapauksissa jäte saattaa syntyä toisen kiinteistöllä esimerkiksi säiliöauton kaatuessa liikenteessä, ilmoittamisvelvolliseksi ei voida asettaa sen kiinteistön haltijaa, jonka hallinnassa olevalla kiinteistöllä onnettomuus on sattunut. Siksi ehdotetaan 21 a §:ssä lisäksi säädettäväksi, että ilmoittamisvelvollinen tällaisissa tapauksissa on se, jonka toiminta on tuottanut jätteen. Yleensä tämä merkitsee sitä, että ilmoittamisvelvollinen olisi lähettävän kiinteistön haltija tai tämän edustaja. Syntyneen jätteen käsittelyvelvollisuus määräytyisi jätehuoltolain 20 §:n ensimmäisen virkkeen mukaisesti siten, että käsittelyvelvollinen olisi tällaisessa tapauksessa lähettävän kiinteistön haltija.

Edellä tarkoitettu ilmoitus tehtäisiin ympäristönsuojelulautakunnalle, jonka tehtävänä olisi tarkastaa ilmoitus ja tehdä sen johdosta päätös. Kiireellisiä tapauksia varten tai jos päätökseen ei ole tarpeen liittää ehtoja, ympäristönsuojelulautakunta voisi antaa tehtävän pysyvästi myös määmälleen viranhaltijalle. Tämä olisi tarpeen, jotta ilmoituksen käsittely saataisiin riittävän joustavaksi.

Jätehuollon hallintomenettelyjä ehdotetaan muutoinkin kevennettäväksi siten, että kumottaisiin 40 §:n 2 momentti, jonka mukaan kiinteistön haltijan on tehtävä jätettä koskeva ilmoitus ympäristönsuojelulautakunnalle, jos kiinteistöllä syntyy tai siellä säilytetään ongelmajätettä tai jätettä, jonka laadusta ei ole sen käsittelyn kannalta riittävästi tietoa. Näin välttyttäisiin kiinteistön jätehuoltosuunnitelman esittämiselvollisuuden ja edellä mainitun ilmoitusvelvollisuuden aiheuttamalta päällekkäiseltä valvonnalta. Voimassa olevaan lakiin sisältyvä ilmoitusvelvollisuus tulee muutoinkin käytännössä ainoana hallinto-

menettelynä sovellettavaksi vain, jos säännöksessä tarkoitettu jäte enintään lyhyen säilyttämisen jälkeen kuljetetaan yleiseen jätteiden käsittelypaikkaan. Valvonnan kannalta tällaista ilmoitusta ei ole käytännössä tarvittu, koska kunta saa tällaisessa tapauksessa muutoinkin jokseenkin välittömästi riittävät tiedot kiinteistön jätehuollosta. Samalla ehdotetaan 40 §:n 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että kiinteistön haltijan lisäksi myös muun, joka on velvollinen huolehtimaan jätteistä, olisi annettava 2 luvussa tarkoituille viranomaisille tiedot jätteistä ja jätehuollosta.

Jätehuoltolain 23 a §:n 2 momentin mukaan ongelmajätteiden käsittelylupa voidaan rajoittaa koskemaan tietynlaisia ongelmajätteitä. Ongelmajätehuollon valvonnan helpottamiseksi ja käsittelylupaa hakevien toiminnanharjoittajien keskinäisen työnjaon aikaansaamiseksi olisi tarpeen, että käsittelylupa voitaisiin tarvittaessa rajoittaa koskemaan myös tietyistä paikoista taikka tietyiltä alueilta peräisin olevia ongelmajätteitä. Säännös olisi tarpeen turvaamaan tarvittaessa myös sitä, että luvan saanut käsittelytoiminta voitaisiin pysyttää pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettyllä tavalla valtakunnallisen ongelmajätehuollon kehittämisen kannalta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena nykyistä paremmin myös muuttuvissa oloissa. Tämä olisi tärkeätä erityisesti siitä syystä, että käsittelylupaa ei voida jätehuoltolain mukaan peruuttaa, vaikka edellä mainitun luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset jossakin vaiheessa lakkaisivat olemasta voimassa.

2.3 Valtioneuvoston erityiset määräykset ongelmajätehuollosta

(22 §)

Jätehuoltolain 22 §:n mukaan valtioneuvostolla on oikeus puuttua rajoituksin tai kielloin tuotteiden valmistukseen, maahantuontiin tai käyttöön, jos tuotteen valmistuksen yhteydessä taikka sen käytön tai hävityksen seurauksena syntyy jätettä, jota ei voida tehdä vaarattomaksi ja joka sen vuoksi saattaa aiheuttaa ympäristön erityistä pilaantumista.

Säännös on vaikeasti sovellettavissa, koska kaikkia jätteitä voidaan periaatteessa tehdä vaarattomiksi viemällä niitä käsiteltäviksi esimerkiksi ulkomaiseen käsittelylaitokseen. Säännöksen soveltamisala on nykyisellään muutoinkin liian rajoitettu, koska ongelmana ei useinkaan ole tällaisten jätteiden vaarattomaksi tekeminen, vaan

esimerkiksi laajassa käytössä olevan ympäristölle vaarallisen tuotteen takaisinkeräilyn järjestäminen sen jälkeen, kun esine tai aine on poistettu käytöstä ja siitä on tullut jätettä. Esimerkkejä tällaisista jätteistä ovat PCB-laitteet ja akut sekä elohopea- ja kadmiumparistot. Ongelmajätteistä aiheutuvia haittoja tulisi lisäksi voida ehkäistä ennakolta myös lievemmin sääntelykeinoin kuin kielloin ja rajoituksin.

Säännöksessä tarkoitetut valtuudet ehdotetaan rajoitettaviksi koskemaan ongelmajätteitä samalla kun valtuuksien antamaa keinovalikoimaa laajennettaisiin.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvosto voisi määrätä tuotteen tai jätteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä taikka määrätä tuotteelle erityisen palautusmaksun, jos tuotteen valmistuksen, käytön tai käytöstä poistamisen seurauksena syntyy ongelmajätettä, jonka on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan vaikeuksia jätehuollolle tai ympäristön pilaantumista. Tämä olisi tarpeen, jotta tarvittaessa voitaisiin luoda tehokas käytöstä poistettujen ympäristölle haitallisten tuotteiden keräilyjärjestelmä. Määräysten antaminen edellyttäisi erillisiä selvityksiä muun muassa palautusmaksujärjestelmästä mahdollisine tasausrahastoineen.

Säännöstä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että valtioneuvosto voisi rajoittaa tuotteen valmistusta, maahantuontia tai käyttöä tai kieltää ne, jos edellä tarkoitetun ongelmajätteen on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan huomattavia käytännön ongelmia jätehuollolle tai ympäristön erityistä pilaantumista. Säännöksen nojalla valtioneuvosto voisi tarvittaessa kieltää esimerkiksi PCB-laitteiden maahantuonnin, valmistuksen ja käytön, mitä muun muassa Itämeren merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen nojalla hyväksytyssä suosituksessa on edellytetty ja mitä sisäasianministeriön asettama PCB-toimikunta on ehdottanut. Säännöksen nojalla olisi myös mahdollista rajoittaa mainitun yleissopimuksen nojalla hyväksytyjen suositusten mukaisesti raskasmetalliparistojen maahantuontia, valmistusta ja käyttöä tai sallia ne vain tietyin valtioneuvoston päätöksessä määrätyn edellytyksin.

Jotta valtioneuvoston päätöksillä olisi tarkoitettu vaikutus, olisi viranomaisten valvonnan oltava riittävän tehokasta. Ympäristönsuojeluviranomaisten lisäksi valvonnasta tulisivat tarvittaessa huolehtimaan muiden hallinnonalojen viranomaiset toimialallaan.

2.4 Ongelmajätteiden tuonti, vienti ja kauttakuljetus

(15 a § ja 23 f §)

Jätehuoltolain 23 f §:n mukaan se, joka aikoo tuoda maahan tai viedä maasta ongelmajätteitä, on velvollinen 30 päivää ennen tuontia tai vientiä ilmoittamaan tästä ympäristöministeriölle. Ministeriö voi kieltää ongelmajätteiden tuonnin tai viennin, jos on perusteltua syytä epäillä, ettei jäte tule kuljetetuksi tai käsitellyksi jätehuollon ja ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla.

Useat kansainväliset järjestöt, kuten Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelma (UNEP) ja Euroopan talouskomissio (ECE), valmistelevat parhaillaan suosituksia ja ohjeita ongelmajätteiden kansainvälisten kuljetusten valvonnan tehostamiseksi. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) on vuonna 1984 hyväksynyt suosituksen ja päätöksen maasta toiseen tapahtuvista ongelmajätteiden kuljetuksista. OECD:ssä jatkuu työ edellä mainitun suosituksen ja päätöksen toimeenpanemiseksi. Tässä yhteydessä tulee myös selvittää muun muassa ongelmajätteiden kuljettamista maasta toiseen koskevan kansainvälisen sopimuksen laatimistarve, valvontamenettelyjen kehittämismahdollisuudet ja niiden soveltaminen vietäessä ongelmajätteitä järjestöön kuulumattomiin maihin, hyödynnettävien ongelmajätteiden valvonnan järjestäminen sekä hyödynnettävien ja muiden ongelmajätteiden rajanvedon selkiinnyttäminen. Euroopan yhteisöjen neuvosto vahvisti joulukuussa 1984 ongelmajätteiden kuljettamista maasta toiseen koskevan ohjesäännön (84/631/EEC), joka sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä kuljetusten valvonnasta. Toiteutessaan suositukset ja ohjeet merkitsevät yhteisten valvontamenettelyjen luomista ja valvonnan tiukentumista.

Suomen kannalta tärkeimmät suositukset ja päätökset ongelmajätteiden kansainvälisten kuljetusten valvonnan järjestämiseksi sisältyvät edellä mainittuihin OECD:n asiakirjoihin. Järjestö on todennut ongelmajätehuollon päätavoitteiksi ongelmajätteiden määrän ja niistä aiheutuvan vaaran vähentämisen, tuotantoprosessien kehittämisen näiden tavoitteiden mukaisesti sekä ongelmajätteiden hyötykäytön edistämisen. Tällä tavoin ja luomalla jokaiseen maahan ongelmajätteiden peruskäsittelykapasiteetti pyritään vähentämään ongelmajätteiden kansainvälisten kuljetusten tarvetta.

OECD:n päätöksen ja suosituksen mukaan, jäsenmaiden olisi ryhdyttävä sellaisiin toimiin, että lähettävän, vastaanottavan ja kauttakuljetusmaan viranomaiset saavat ajoissa riittävät ja asianmukaiset tiedot aiotusta ongelmajätteiden kuljetuksesta. Vientimaan olisi kaikin tarpeellisin toimin estettävä aiottu ongelmajätteiden kansainvälinen kuljetus, jos kuljetuksesta on annettu riittämättömät tai puutteelliset tiedot ja kauttakuljetus- tai tuontimaa vastustaa jätteiden tuontia tai kauttakuljetusta. Vientimaan ei tulisi myöskään vastustaa jätteen palauttamista jätteen tuottajalle, jos kauttakuljetus- tai tuontimaa tätä edellyttää. Ongelmajätteiden toimittamista käsiteltäväksi ulkomaiseen käsittelylaitokseen olisi säänneltävä samoin perustein kuin niiden kotimaassa tapahtuvaa käsittelyä. Jätehuoltolakiin nykyisin sisältyvin säännöksin ei ongelmajätteiden maasta toiseen tapahtuvia kuljetuksia voida säännellä kaikilta osin siten kuin OECD:n suositus ja päätös edellyttäisivät.

OECD:n asettamien velvoitteiden täyttämiseksi ja ongelmajätteiden kotimaisen peruskäsittelykapasiteetin käytön turvaamiseksi 23 f §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ongelmajätteiden tuontia ja vientiä voitaisiin säännellä pääasiassa samoin perustein kuin niiden kotimaassa tapahtuvaa käsittelyä, josta on säädetty 23 ja 23 a §:ssä. Valvontamenettelynä olisi kuitenkin edelleen ilmoitusmenettely, mutta se laajennettaisiin koskemaan myös kauttakuljetuksia. Ilmoituksen käsittelyyn varatun ajan pidentäminen 60 päiväksi olisi tarpeen OECD:n päätöksen ja suosituksen mukaisten edellä mainittujen velvoitteiden täyttämiseksi. Kuten nykyisinkin ilmoitetun toimenpiteen toteuttamiseen saisi ryhtyä ilmoituksen käsittelyyn varatun ajan kuluttua, ellei ympäristöministeriö olisi ilmoittanut estettä. OECD:n asettamien velvoitteiden täyttämiseksi olisi myös täsmennettävä kieltoperusteita siten, että ympäristöministeriön olisi kiellettävä ongelmajätteen tuonti, vienti tai kauttakuljetus, jos tuonti-, vienti- tai kauttakuljetusmaa ei hyväksyisi toimenpidettä tai toimenpide olisi Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten vastainen. Niinikään olisi kiellettävä ongelmajätteen tuonti, vienti tai kauttakuljetus, jos ongelmajäte ei tule kuljetetuksi tai käsiteltyksi ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla. Ympäristöministeriö voisi myös kieltää ongelmajätteen tuonnin tai viennin, jos sen katsotaan olevan valtakunnallisen ongelmajätehuollon tai muutoin yleisen edun kannalta haitallista tai epätarkoituksenmukaista. Ilmoitettu toiminta hyväksyttäisiin

yleensä kertaluonteisena, mutta eräissä tapauksissa myös jatkuvana, jos toiminnassa ei tapahtuisi muutoksia. Säännöstä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että ympäristöministeriö voisi yksittäistapauksissa myöntää luvan ilmoituksen tekemiseen edellä mainittua ajankohtaa myöhemmin. Ympäristöministeriöllä säilyisi mahdollisuus yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia ilmoittamisvelvollisuudesta.

Tuonti- tai vienti-ilmoituksen tekisi se, joka lain 20 §:n mukaan olisi velvollinen järjestämään jätteen asianmukaisen käsittelyn. Käytännössä ilmoittamisvelvollinen olisi tuonnin osalta maahan tuotavan ongelmajätteen käsittelijä ja viennin osalta maasta vietävän ongelmajätteen tuottaja tai se, jolla esimerkiksi hyväksytyn jätehuoltosuunnitelman tai ongelmajätteiden käsittelyluvan nojalla on ollut oikeus ottaa vastaan kyseiset jätteet. Kauttakuljetusilmoituksen tekisi tullilaisa (573/78) tarkoitettu tavaranhaltija.

Jätehuoltolain 15 a §:n 2 momentti ei ilmaise riittävän selkeästi ongelmajätteen tuottajan vastuuta silloin, kun kysymys on kansainvälisestä kuljetuksesta. Tuonti- tai kauttakuljetusmaa saat- taan vastustaa kuljetusta siinä vaiheessa, kun jäte on jo viety Suomesta tai otettu vastaan ulkomaisessa jätteiden käsittelypaikassa. Tällaisia tapauksia varten säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi OECD:n suosituksen ja päätöksen mukaisesti siten, että jätteen tuottajan on vastattava jätteen takaisin kuljettamisesta ja vastaanotosta. Jätteen tuottajana pidetään myös sitä, jolla esimerkiksi hyväksytyn jätehuoltosuunnitelman tai ongelmajätteiden käsittelyluvan nojalla on ollut oikeus ottaa vastaan kyseiset jätteet ja jolle jätteiden käsittelyn järjestämisvelvollisuus siten on siirtynyt lain 19 ja 20 §:n mukaisesti.

2.5 Roskaamiskielto

(32 §)

Jätehuoltolain 32 §:n mukaan ympäristöön ei saa jättää lasia, peltiä, muovia, paperia eikä muutakaan roskaa tai likaa niin, että siitä aiheutuu haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle (roskaamiskielto).

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että roskaamiskielto koskisi myös käytöstä poistettuja esineitä tai aineita. Tällöin voitaisiin puuttua esimerkiksi erilaisten kotitalouksista ympäristöön poistettujen kestokulutushyödykkeiden aiheutta-

miin haittoihin. Säännöstä voitaisiin soveltaa myös, milloin romuveneistä tai laivahylyistä aiheutuu säännöksessä määriteltyä haittaa. Samoin voitaisiin puuttua ympäristölle haitallisten aineiden sijoittamiseen esimerkiksi maaperään tai muuhun ympäristönsuojelun kannalta epäasimukaiseen paikkaan, kuten esimerkiksi sahojen käytöstä poistettujen sinistymänestoaineiden sijoittamiseen. Tällaisen toiminnan ehkäisemiseksi ei ole ollut lainsäädännössä riittäviä ja käyttökelpoisia säännöksiä. Ehdotuksen toteuttaminen poistaisi tämän epäkohdan. Käytöstä poistetulla esineellä tai aineella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä muutakin esinettä tai ainetta kuin 3 §:ssä määriteltyä jätettä. Olennaista olisi, että esine tai aine on poistettu käytöstä siten, että syntyy lainkohdassa tarkoitettu seuraus.

2.6 Poikkeusten myöntäminen eräistä velvollisuuksista (43 a §)

Hallinnollisen työn keventämiseksi ja jätehuollon järjestämisen joustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 43 a §, jonka nojalla valtioneuvosto voisi myöntää yksittäistä jätelajia koskevan yleisen poikkeuksen velvollisuudesta järjestää järjestetty jätteenkuljetus tai liittyä siihen, kuljettaa jäte 19 §:ssä tarkoitettuun paikkaan, esittää jätehuoltosuunnitelma tai tarkistettu suunnitelma taikka hakea ongelmajätteiden käsittelylupa tai tehdä ongelmajätteiden tuonti-, vienti- tai kauttakuljetusilmoitus. Edellytyksenä poikkeuksen myöntämiselle olisi, että jätelajille voitaisiin järjestää valtioneuvoston määräämällä muulla tavalla jätehuoltolain vaatimukset täyttävä jätehuolto. Järjestelmän tulisi olla pysyväisluonteinen ja riittävän kattava.

Päätöksellään valtioneuvosto voisi myöntää poikkeuksia vain edellä mainittuja menettelyjä koskevien säännösten noudattamisesta. Muutoin jätehuoltovelvollisen olisi kaikilta osin noudatettava jätehuoltolain ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä jätteen keräilyyn, kuljetukseen ja käsittelyyn järjestämisestä. Käytännössä säännös merkitsisi sitä, että samaa lajia olevaan jätteeseen sovellettaisiin joko valtioneuvoston päätöstä tai, jos jätteen osalta ei meneteltäisi siten kuin valtioneuvoston päätöksessä on edellytetty, täysimääräisesti jätehuoltolain säännöksiä. Poikkeus voitaisiin tapauksen mukaan antaa joko kaikista mainituista hallintomenettelyistä tai vain osasta niitä.

Säännöstä voitaisiin tarvittaessa soveltaa esimerkiksi kulutuksessa pieninä erinä muodostuviin jätteisiin, jos niille on järjestetty erillinen keräys. Tällaisia jätteitä olisivat esimerkiksi asuin-kiinteistöillä syntyvä paperijäte ja raskasmetalliparistojäte. Myös eräisiin maatalouden ongelmajätelajeihin voitaisiin myöntää säännöksessä tarkoitettu poikkeus, jos kyseisille jätelajeille järjestettäisiin asianmukainen ja riittävän kattava keräily- tai palautusjärjestelmä. Säännöstä voitaisiin rajoitetulla tavalla tarvittaessa soveltaa myös eräisiin hyödynnettäviin jätteisiin, kuten tuhka-, kuona- ja rakennusjätteeseen. Viimeksi mainittujen osalta tulisi lähinnä kysymyksen useinkin lukuisten käyttökohteiden vapauttaminen jätehuoltosuunnitelman esittämismenettelyistä. Riittävä valvonta voitaisiin järjestää lähettävän kiinteistön jätehuoltosuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Käytännössä on vain harvoin odotettavissa tarvetta soveltaa poikkeussäännöstä siten, että ongelmajätteiden käsittelijä vapautettaisiin hake-
masta 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua käsittelylupaa. Tämä mahdollisuus olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista sisällyttää säännöksen. Yleisen poikkeuksen myöntäminen ongelmajätteiden tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta voisi tulla kysymykseen esimerkiksi aluksissa muodostuvien ongelmajätteiden tai eräiden hyödynnettävien jätteiden osalta. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista säilyttää voimassa olevan lain 23 f §:n 3 momenttiin sisältyvä periaate, jonka mukaan ympäristöministeriö voisi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia ongelmajätteiden kansainvälisiä kuljetuksia koskevista ilmoitusmenettelyistä. Tämä mahdollistaisi sen, ettei vähäisimpiä tapauksia tarvitsisi ratkaista valtioneuvostossa.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksen toteuttamiseen ei liity olennaisia organisatorisia tai taloudellisia vaikutuksia.

Kun jätehuollon hallintomenettelyjä eräin osin yksinkertaistettaisiin ehdotetulla tavalla, voitaisiin kuntien ja lääninhallitusten voimavaroja paremmin keskittää jätehuoltosuunnitelmien käsittelyyn ja käyttää esimerkiksi jätteiden hyötykäytön kannalta olennaisten jätehuoltovelvollisten ohjaukseen ja valvontaan.

Hallintokustannuksia voitaisiin myös jonkin verran vähentää parantamalla ehdotetulla tavalla

valtioneuvoston mahdollisuutta puuttua rajoituk-
sin ja kielloin eräiden jätehuollolle vaikeuksia
aiheuttavien tuotteiden valmistukseen, maahan-
tuontiin ja käyttöön. Samalla voitaisiin vaikuttaa
tällaisten ympäristölle vaarallisten ja vaikeasti
hävitettävien jätteiden määrään ja sillä tavoin
vähentää jätehuoltokustannuksia. Ongelmajätteiden
kansainvälisten kuljetusten hyväksymiselle
asetettavaksi ehdotettujen edellytysten tiukenta-
misella voitaisiin vaikuttaa myönteisesti kotimaisten
ongelmajätteiden käsittelylaitosten taloudellisiin
toimintaedellytyksiin.

Esityksellä ei olisi olennaisia vaikutuksia viran-
omaisten välisiin toimivaltasuhteisiin. Ympäris-
töministeriö, lääninhallitus ja ympäristönsuojelu-
lautakunnat olisivat jätehuollon valvonta- ja lu-
paviranomaisia. Vesi- ja ympäristöhallinnolle an-
nettaisiin kuitenkin jätehuollon seuranta- ja tar-
kastustehtäviä sekä muita työvirastoluonteisia
tehtäviä sen mukaan kuin siitä erikseen säädettäi-
siin tai määrättäisiin.

4. Tarkemmat säännökset ja mää- räykset

Asetuksella säädettäisiin niistä seikoista, jotka
on selvítettävä 21 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituk-

sessä sekä 23 f §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa
ongelmajätteiden tuonnista, viennistä tai kautta-
kuljetuksesta.

5. Voimaantulo

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu saatetta-
viksi voimaan mahdollisimman pian lain tultua
hyväksytyksi. Lain voimaan tullessa vireillä olevat
asiat käsiteltäisiin tämän lain mukaisesti. Lain
tultua voimaan olisi kaikista maahan tuotavista
tai maasta vietävistä ongelmajätteistä tehtävä tä-
män lain mukainen ilmoitus, vaikka myös aikai-
semmin voimassa olleen lain mukainen ilmoitus
olisi tehty. Viimeksi mainitun ilmoituksen nojal-
la voitaisiin kuitenkin ilmoitettu tuonti tai vienti
toteuttaa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun
laki on tullut voimaan.

Lain täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin valmis-
taviin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen
lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskun-
nan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki jätehuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä elokuuta 1978 annetun jätehuoltolain (673/78) 15 a §:n 2 momentti, 21 §:n 1 momentti, 22 §, 23 a §:n 2 momentti, 23 f §:n edellä oleva alaotsikko sekä 23 f, 32 ja 40 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 a §:n 2 momentti, 23 a §:n 2 momentti ja 23 f §:n edellä oleva alaotsikko 13 päivänä helmikuuta 1981 annetussa laissa (117/81) ja 21 §:n 1 momentti sekä 23 f ja 40 § 24 päivänä tammikuuta 1986 annetussa laissa (65/86), sekä

lisätään lakiin uusi 8 a §, 21 §:n edelle uusi alaotsikko, lakiin uusi 21 a § ja sen edelle uusi alaotsikko, 22 ja 23 §:n edelle uusi alaotsikko, 42 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 43 a § seuraavasti:

8 a §

Vesi- ja ympäristöhallinnon tulee osaltaan seurata tämän lain nojalla tapahtuvaa jätteiden käsittelypaikkojen hoitoa ja tehdä niihin kohdistuvia tarkastuksia sekä ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista lääninhallitukselle. Ympäristöministeriö voi määrätä vesi- ja ympäristöhallinnon suorittamaan myös muita jätehuollon seuranta-, tarkastus- ja asiantuntijatehtäviä.

15 a §

Ongelmajätteen kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että ongelmajäte kuljetetaan jätteen tuottajan ilmoittamaan käsittelypaikkaan. Jos jätettä ei oteta käsittelypaikassa vastaan, on kuljetuksen suorittajan palautettava ongelmajäte sen tuottajalle. Jos jäte on viety maasta mutta sitä ei saada toimitetuksi ulkomaiseen käsittelypaikkaan, ongelmajätteen tuottajan on huolehdittava jätteestä ja tarvittaessa sen palauttamisesta.

Jätehuoltosuunnitelma

21 §

Milloin kiinteistön haltijan on 20 §:n mukaisesti järjestettävä jätteiden käsittely ja kiinteistöllä syntyy tai siellä käsitellään ominaisuuksiltaan tai laadultaan sellaista jätettä kuin 16 §:n 2 momentissa tarkoitetaan taikka poikkeuksellisen paljon muuta jätettä, kiinteistön haltijan on esitettävä ympäristönsuojelulautakunnan tai, ympäristöministeriön määräämissä tapauksissa, lään-

ninhallituksen hyväksyttäväksi suunnitelma kiinteistön jätehuollon järjestämisestä. Jos kiinteistön jätehuolto muuttuu olennaisesti, on esitettävä tarkistettu suunnitelma. Suunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse esittää yleisen jätteiden käsittelypaikan eikä 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan nojalla tapahtuvan toiminnan osalta eikä myöskään 21 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

Jätehuoltoilmoitus

21 a §

Jos kiinteistöllä onnettomuuden, tuotantohäiriön tai muun niihin rinnastettavan poikkeuksellisen tilanteen taikka kertaluonteisen toimenpiteen johdosta syntyy 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa edellyttävää jätettä, joka kuljetetaan pois kiinteistöltä, kiinteistön haltijan on suunnitelman asemesta viipymättä tehtävä jätettä koskeva ilmoitus ympäristönsuojelulautakunnalle. Jos tällainen jäte on syntynyt toisen hallitsemalla kiinteistöllä, ilmoittamisvelvollinen on kuitenkin se, jonka toiminta on jätteen tuottanut.

Ympäristönsuojelulautakunta tarkastaa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen. Tehtävä voidaan antaa myös ympäristönsuojelulautakunnan määräämälle viranhaltijalle. Jos päätökseen on tarpeen liittää ehtoja, päätökseen tekee kuitenkin ympäristönsuojelulautakunta, ellei ole kysymys kiireellisestä tapauksesta.

*Valtioneuvoston erityiset määräykset
ongelmajätehuollosta*

22 §

Jos tuotteen valmistuksen yhteydessä taikka sen käytön tai käytöstä poistamisen seurauksena syntyy ongelmajätettä, jonka on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan vaikeuksia jätehuollolle tai ympäristön pilaantumista, valtioneuvosto voi määrätä tuotteen tai jätteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä taikka määrätä tuotteelle erityisen palautusmaksun.

Jos 1 momentissa tarkoitetun ongelmajätteen on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan huomattavia vaikeuksia jätehuollolle tai ympäristön erityistä pilaantumista, valtioneuvosto voi rajoittaa tuotteen valmistusta, maahantuontia tai käyttöä taikka kieltää sen.

Ongelmajätteiden käsittelylupa

23 §

23 a §

Käsittelylupa voidaan rajoittaa koskemaan tietynlaisia tai tietyistä paikoista taikka tietyiltä alueilta peräisin olevia ongelmajätteitä. Lupa voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

*Ongelmajätteiden tuonti-, vienti- ja
kauttakuljetusilmoitus*

23 f §

Sen, joka aikoo tuoda maahan tai viedä maasta taikka kuljettaa Suomen alueen kautta ongelmajätettä, on tehtävä asiasta ilmoitus ympäristöministeriölle vähintään 60 päivää ennen tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta.

Ympäristöministeriön on kiellettävä ongelmajätteen tuonti, vienti tai kauttakuljetus, jos tuonti-, vienti- tai kauttakuljetusmaa ei hyväksy toimenpidettä tai toimenpide on Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastainen taikka jos ongelmajäte ei tule kuljetetuksi tai käsitellyksi ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla. Ympäristöministeriö voi kieltää ongelmajätteen tuonnin tai viennin, jos sen katsotaan olevan valtakunnallisen ongelmajätehuollon tai muutoin yleisen edun kannalta haitallista tai epätarkoituksenmukaista. Kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristöministeriö voi hakemuksesta myöntää poikkeuksia 1 momentin säännöksistä.

32 §

Ympäristöön ei saa jättää lasia, peltiä, muovia, paperia eikä muutakaan roskaa tai likaa taikka käytöstä poistettua esinettä tai ainetta niin, että siitä aiheutuu haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle (*roskaamiskielto*).

40 §

Kiinteistön haltijan tai muun, joka on velvollinen huolehtimaan jätteistä, on annettava 2 luvussa tarkoitetulle viranomaiselle ja jätteiden käsittelypaikkojen hoidosta ja valvonnasta vastaaville henkilöille näiden pyynnöstä tiedot jätteiden määrästä, koostumuksesta, käsittelyn kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä jätehuollosta.

42 §

Lääninhallituksella on oikeus saada vesi- ja ympäristöpiiriltä tarpeellista virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi.

43 a §

Valtioneuvosto voi myöntää yksittäistä jätelajia koskevan yleisen poikkeuksen velvollisuudesta:

1) järjestää 13 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu jätteenkuljetus tai liittyä siihen;

2) kuljettaa jäte 19 §:ssä tarkoitettuun paikkaan;

3) esittää 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma;

4) hakea 23 §:n 1 momentissa tai 23 b §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa; tai

5) tehdä 23 f §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus, jos jätteelle voidaan valtioneuvoston määräämällä muulla tavalla järjestää tämän lain vaatimukset täyttävä jätehuolto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain mukaisesti. Lain tultua voimaan on kaikista maahan tuotavista tai maasta vietävistä ongelmajätteistä tehtävä tämän lain mukainen ilmoitus, vaikka myös aikaisemmin voimassa olleen lain mukainen ilmoitus on tehty. Viimeksi mainitun ilmoituksen nojalla

voidaan kuitenkin ilmoitettu tuonti tai vienti toteuttaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri *Matti Abde*

Laki

jätehuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä elokuuta 1978 annetun jätehuoltolain (673/78) 15 a §:n 2 momentti, 21 §:n 1 momentti, 22 §, 23 a §:n 2 momentti, 23 f §:n edellä oleva alaotsikko sekä 23 f, 32 ja 40 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 a §:n 2 momentti, 23 a §:n 2 momentti ja 23 f §:n edellä oleva alaotsikko 13 päivänä helmikuuta 1981 annetussa laissa (117/81) ja 21 §:n 1 momentti sekä 23 f ja 40 § 24 päivänä tammikuuta 1986 annetussa laissa (65/86), sekä

lisätään lakiin uusi 8 a §, 21 §:n edelle uusi alaotsikko, lakiin uusi 21 a § ja sen edelle uusi alaotsikko, 22 ja 23 §:n edelle uusi alaotsikko, 42 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 43 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 a §

Vesi- ja ympäristöhallinnon tulee osaltaan seurata tämän lain nojalla tapahtuvaa jätteiden käsittelypaikkojen hoitoa ja tehdä niihin kohdistuvia tarkastuksia sekä ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista lääninhallitukselle. Ympäristöministeriö voi määrätä vesi- ja ympäristöhallinnon suorittamaan myös muita jätehuollon seuranta-, tarkastus- ja asiantuntijatehtäviä.

15 a §

— — — — —
 Ongelmajätteen kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että ongelmajäte kuljetetaan jätteen tuottajan ilmoittamaan käsittelypaikkaan. Jos jätettä ei oteta käsittelypaikassa vastaan, on kuljetuksen suorittajan palautettava ongelmajäte sen tuottajalle.

— — — — —
 Ongelmajätteen kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että ongelmajäte kuljetetaan jätteen tuottajan ilmoittamaan käsittelypaikkaan. Jos jätettä ei oteta käsittelypaikassa vastaan, on kuljetuksen suorittajan palautettava ongelmajäte sen tuottajalle. *Jos jäte on viety maasta mutta sitä ei saada toimitetuksi ulkomaiseen käsittelypaikkaan, ongelmajätteen tuottajan on huolehdittava jätteestä ja tarvittaessa sen palauttamisesta.*

Jätehuoltosuunnitelma

21 §

Milloin kiinteistön haltijan on 20 §:n mukaisesti järjestettävä jätteiden käsittely ja kiinteistöllä syntyy tai siellä käsitellään ominaisuuksiltaan tai laadultaan sellaista jätettä kuin 16 §:n 2 momentissa tarkoitetaan taikka poikkeuksellisen

21 §

Milloin kiinteistön haltijan on 20 §:n mukaisesti järjestettävä jätteiden käsittely ja kiinteistöllä syntyy tai siellä käsitellään ominaisuuksiltaan tai laadultaan sellaista jätettä kuin 16 §:n 2 momentissa tarkoitetaan taikka poikkeuksellisen

Voimassa oleva laki

paljon muuta jätettä, kiinteistön haltijan on esitettävä ympäristönsuojelulautakunnan tai ympäristöministeriön määräämissä tapauksissa lääninhallituksen hyväksyttäväksi suunnitelma kiinteistön jätehuollon järjestämisestä. Milloin jätteen määrä tai koostumus muuttuu olennaisesti, on esitettävä tarkistettu suunnitelma. Suunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse esittää yleisen jätteen käsittelypaikan eikä 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan nojalla tapahtuvan toiminnan osalta.

Ehdotus

paljon muuta jätettä, kiinteistön haltijan on esitettävä ympäristönsuojelulautakunnan tai ympäristöministeriön määräämissä tapauksissa, lääninhallituksen hyväksyttäväksi suunnitelma kiinteistön jätehuollon järjestämisestä. *Jos kiinteistön jätehuolto muuttuu olennaisesti*, on esitettävä tarkistettu suunnitelma. Suunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse esittää yleisen jätteen käsittelypaikan eikä 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan nojalla tapahtuvan toiminnan osalta *eikä myöskään 21 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.*

Jätehuoltoilmoitus

21 a §

Jos kiinteistöllä onnettomuuden, tuotantohäiriön tai muun niihin rinnastettavan poikkeuksellisen tilanteen taikka kertaluonteisen toimenpiteen johdosta syntyy 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa edellyttävää jätettä, joka kuljetetaan pois kiinteistöltä, kiinteistön haltijan on suunnitelman asemesta viipymättä tehtävä jätettä koskeva ilmoitus ympäristönsuojelulautakunnalle. Jos tällainen jäte on syntynyt toisen hallitsemalla kiinteistöllä, ilmoittamisvelvollinen on kuitenkin se, jonka toiminta on jätteen tuottanut.

Ympäristönsuojelulautakunta tarkastaa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen. Tehtävä voidaan antaa myös ympäristönsuojelulautakunnan määräämälle viranhaltijalle. Jos päätökseen on tarpeen liittää ehtoja, päätöksen tekee kuitenkin ympäristönsuojelulautakunta, ellei ole kysymys kiireellisestä tapauksesta.

Valtioneuvoston erityiset määräykset ongelmajätehuollosta

22 §

Jos tuotteen valmistuksen yhteydessä taikka sen käytön tai hävityksen seurauksena syntyy jätettä, jota ei voida tehdä vaarattomaksi ja joka sen vuoksi saattaa aiheuttaa ympäristön erityistä pilaantumista, valtioneuvosto voi rajoittaa tuotteen valmistusta, maahantuontia tai käyttöä taikka kieltää ne.

22 §

Jos tuotteen valmistuksen yhteydessä taikka sen käytön tai käytöstä poistamisen seurauksena syntyy ongelmajätettä, jonka on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan vaikeuksia jätehuollolle tai ympäristön pilaantumista, valtioneuvosto voi määrätä tuotteen tai jätteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä taikka määrätä tuotteelle erityisen palautusmaksun.

Jos 1 momentissa tarkoitetun ongelmajätteen on todettu tai voidaan odottaa aiheuttavan huo-

mattavia vaikeuksia jätehuollolle tai ympäristön erityistä pilaantumista, valtioneuvosto voi rajoittaa tuotteen valmistusta, maahantuontia tai käyttöä taikka kieltää sen.

Ongelmajätteiden käsittelylupa

23 §

Käsittelylupa voidaan rajoittaa koskemaan tietynlaisia ongelmajätteitä. Lupa voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Käsittelylupa voidaan rajoittaa koskemaan tietynlaisia tai tietyistä paikoista taikka tietyiltä alueilta peräisin olevia ongelmajätteitä. Lupa voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Ongelmajätteiden tuonti ja vienti

23 f §

Joka aikoo tuoda maahan tai viedä maasta ongelmajätettä, on velvollinen vähintään 30 päivää ennen tuontia tai vientiä ilmoittamaan asiasta ympäristöministeriölle.

Ympäristöministeriö voi kieltää ongelmajätteen tuonnin tai viennin, jos on perusteltua syytä epäillä, että jäte ei tule kuljetetuksi tai käsitellyksi ympäristönsuojelun tai jätehuollon järjestämisen kannalta hyväksyttävällä tavalla. Kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristöministeriö voi myöntää poikkeuksia 1 momentissa tarkoitettusta ilmoittamisvelvollisuudesta.

32 §

Ympäristöön ei saa jättää lasia, peltiä, muovia, paperia eikä muutakaan roskaa tai likaa niin, että siitä aiheutuu haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle (*roskaamis-kielto*).

Ongelmajätteiden tuonti-, vienti- ja kauttakuljetusilmoitus

23 f §

Sen, joka aikoo tuoda maahan tai viedä maasta *taikka kuljettaa Suomen alueen kautta* ongelmajätettä, on tehtävä asiasta ilmoitus ympäristöministeriölle vähintään 60 päivää ennen tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta.

Ympäristöministeriön on kiellettävä ongelmajätteen tuonti, vienti tai kauttakuljetus, jos tuonti-, vienti- tai kauttakuljetusmaa ei hyväksy toimenpidettä tai toimenpide on Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastainen taikka jos ongelmajäte ei tule kuljetetuksi tai käsitellyksi ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla. Ympäristöministeriö voi kieltää ongelmajätteen tuonnin tai viennin, jos sen katsotaan olevan valtakunnallisen ongelmajätehuollon tai muutoin yleisen edun kannalta haitallista tai epätarkoituksenmukaista. Kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristöministeriö voi *hakemuksesta* myöntää poikkeuksia 1 momentin säännöksistä.

32 §

Ympäristöön ei saa jättää lasia, peltiä, muovia, paperia eikä muutakaan roskaa tai likaa *taikka käytöstä poistettua esinettä tai ainetta* niin, että siitä aiheutuu haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle (*roskaamis-kielto*).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

Kiinteistön haltijan on annettava 2 luvussa tarkoitettulle viranomaiselle ja jätteiden käsittelypaikkojen hoidosta ja valvonnasta vastaaville henkilöille näiden pyynnöstä tiedot kiinteistöllä syntyvien jätteiden määrästä, koostumuksesta, käsittelyn kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä jätteiden käsittelystä.

Jos kiinteistöllä syntyy tai säilytetään ongelmajätettä tai jätettä, jonka laadusta ei ole sen käsittelyn kannalta riittävästi tietoa, kiinteistön haltijan on tehtävä jätettä koskeva ilmoitus ympäristönsuojelulautakunnalle.

40 §

Kiinteistön haltijan tai muun, joka on velvollinen huolehtimaan jätteistä, on annettava 2 luvussa tarkoitettulle viranomaiselle ja jätteiden käsittelypaikkojen hoidosta ja valvonnasta vastaaville henkilöille näiden pyynnöstä tiedot kiinteistöllä syntyvien jätteiden määrästä, koostumuksesta, käsittelyn kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä jätehuollosta.

(2 mom. jää pois laista)

42 §

Lääninhallituksella on oikeus saada vesi- ja ympäristöpiiriltä tarpeellista virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi.

43 a §

Valtioneuvosto voi myöntää yksittäistä jätelajia koskevan yleisen poikkeuksen velvollisuudesta:

- 1) järjestää 13 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu jätteenkuljetus tai liittyä siihen;
- 2) kuljettaa jäte 19 §:ssä tarkoitettuun paikkaan;
- 3) esittää 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma;
- 4) hakea 23 §:n 1 momentissa tai 23 b §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa; tai
- 5) tehdä 23 f §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus, jos jätteelle voidaan valtioneuvoston määräämällä muulla tavalla järjestää tämän lain vaatimukset täyttävä jätehuolto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain mukaisesti. Lain tultua voimaan on kaikista maahan tuotavista tai maasta vieävistä ongelmajätteistä tehtävä tämän lain mukainen ilmoitus, vaikka myös aikaisemmin voimassa olleen lain mukainen ilmoitus on tehty. Viimeksi mainitun ilmoituksen nojalla voidaan kuitenkin ilmoitettu tuonti tai vienti toteuttaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

